

УДК 331.101

Фесик Я.А.¹, Шестопалова О.В.²

¹ студ. гр. ФЕУ-117, НУ «Запорізька політехніка»

² старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ ІЗ ПЛАТІЖНИМИ КАРТКАМИ

У зв'язку з розвитком технологій швидко поширюються розрахунки платіжними картками. Така форма розрахунку є вигідною основним учасникам: власнику картки, банку-емітенту, підприємству торгівлі або сфери послуг, банку-еквайра.

Платіжна картка - спеціальний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, що використовується для ініціювання переказу грошей з рахунку платника або з відповідного рахунку банку з метою оплати вартості товарів і послуг, перерахування грошей зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання грошей у готівковій формі в касах банків, фінансових установ та через банківські автомати, а також здійснення інших операцій, передбачених відповідним договором [2].

Платіжні картки класифікують за різними ознаками, зокрема за механізмом розрахунків, функціональними характеристиками та технологічними особливостями. За механізмом розрахунків виділяють двосторонні і багатосторонні карткові системи. Двосторонні системи виникли на підставі двосторонніх угод між учасниками розрахунків. Багатосторонні системи очолюють національні асоціації банківських карток, а також компанії, які виготовляють картки туризму та розваг, надають власникам карток можливість купувати товари у різних торговельників і організацій сервісу, що визнають ці картки як платіжний засіб.

За функціональними характеристиками виділяють кредитні і дебетові картки. Кредитні картки пов'язані з відкриттям у банку кредитної лінії, що дає змогу власнику картки користуватися кредитом. Дебетова картка - це картка, для якої відкривається спеціальний картковий рахунок, на котрому зберігається сума, якою обмежені розрахунки за нею.

За технологічними особливостями розрізняють картки двох видів: з магнітною смугою та із вбудованою мікросхемою. Картки з магнітною смугою мають на звороті магнітну смугу, де записані дані, необхідні для ідентифікації особи власника картки. Картки з мікросхемою мають вбудовану мікросхему, що складається із запам'ятовувальних пристроїв для збереження інформації та процесора, який є складовою комп'ютера і здатний обробляти інформацію, записану в запам'ятовувальних пристроях.

Емісія платіжних карток у межах України проводиться виключно банками, що уклали договір з платіжною організацією відповідної платіжної системи та отримали її дозвіл на виконання цих операцій.

Загальна кількість операцій з використанням платіжних карток, емітованих українськими банками, за 2020 рік становила 5997,7 штук, а їх сума – 3957,3 млрд. Порівняно з 2019 роком, кількість зазначених операцій зросла на 18,6% , а сума на 10,6%. Безготівкові операції стають більш популярними серед українців [1].

Так, за кількістю операцій торік переважали безготівкові – майже 87% операцій з платіжними картками. Сума безготівкових операцій становила 55.8% від усіх операцій з картками. П'ять років тому ці показники були значно нижчими – 70% та 35 % відповідно[2].

Загалом, у 2020 році проти 2019 року кількість безготівкових операцій із використанням платіжних карток збільшилась майже на 25% та становила 5211,2 млн. шт., а сума майже на 23% та досягла 2208,7 млрд. грн. Також середня сума операції в мережі Інтернет зросла до 338 грн. Це свідчить, що українці все активніше здійснюють онлайн - платежу, зокрема й на більші суми.

Регіональний розподіл термінальної мережу на території України залишається нерівномірним. Найбільша кількість платіжних терміналів на одного жителя спостерігається у місті Києві, Київській, Дніпропетровській, Одеській та Харківській областях. Найменша – у Закарпатській, Чернівецькій, Тернопільській областях, а також у Луганській та Донецькій областях[1].

Отже, виходячи з цього, можна зробити висновок, під платіжною системою розуміють комплекс правил і засобів, що дають змогу проводити розрахунки між покупцем товару чи послуги, торгово-сервісною організацією й організацією, що видала клієнту картку для здійснення таких операцій.

Також з кожним роком використання платіжних карток зростає і стає невід’ємною частиною в житті кожного українця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Основні тренди карткового ринку у 2020 році: безконтактні платежі та розрахунки в Інтернеті [Електронний ресурс]/ Журнал бухгалтер 911 К.2021 – Режим доступу: <https://buhgalter911.com/news/news-1056693.html>

2. Про затвердження Положення про порядок емісії платіжних карток і здійснення операцій з їх застосуванням [Електронний ресурс]/ Законодавство України. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua

3. Ринок платіжних карток [Електронний ресурс]/ Офіційний сайт НБУ. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>